

Novely

Tibor Sekelj

Internacia Kultura Servo Zagreb 1974
original v Esperantu
Redaktor Zlatko Tišljarić
vytiskla Medicinska naklada, Zagreb
překlad Jindřiška Drahotová 2016.

Sběratel duh

Vzduch v kupé třetí třídy byl dusivý. Pot se vznášel v atmosféře. S nechutí jsem očekával mnohahodinovou cestu, která byla přede mnou. Spolucestující se živě bavili na témata, která mne nezajímala. Naproti mne u okénka seděla černoooká asi desetiletá holčička. Na jejím obličejí jsem viděl stejnou nudu. Rozhodl jsem se ji oslovit. Na mou otázku Sita odpověděla, že se učí ve čtvrté třídě. Má ráda zeměpis a nemá ráda matematiku. Po několika otázkách se materiál ke konverzaci vyčerpal. Vznikla pauza. Vzpomněl jsem si na několik dopisů se známkami z různých zemí, které jsem měl v kapse a pomyslel jsem si, že mohu s nimi dívku potěšit.

„Sbíráš něco, Sito?“

„Sbírat?...Ne nic nesbíráám,“ odpověděla.

Zase ticho. Hledal jsem jiný námět k oživení rozhovoru.

„A vy pane, něco sbíráte?“

Přímý útok mě zasáhl nepřipraveného. Byl jsem veterán sběratel všeho možného. Abych věc nekomplikoval, chtěl jsem říci něco obyčejného jako třeba známky nebo pohlednice, ale v tom momentě se mi to zezdalo jako nevhodná banalita a já se holčičce rozhodl svěřit s tajemstvím svého života: sbírání dobrodružství. Ale i to se mi zdálo příliš abstraktní, určitě by to nepochopila. Během těch několika vteřin jsem se stačil podívat z okna a protože jsme seděli v prvním vagónu za lokomotivou, uviděl jsem oblaka páry vycházející z lokomotivy. Sluneční paprsky se odrážely v páře a vytvářely oblouk duhy okolo ní.

„Duha!“ vydechl jsem s obdivem.

„Co? Vy sbíráte duhy?“ zeptala se moje inkvizitorka s očima do široka otevřenýma.

„Co?...Ano, pochopitelně, hm, duhy. Je to snad divné?“

Sita nevěděla, zda mi to má věřit nebo ne. Upřeně se dívala, jestli uvidí potutelný úsměv, ale neviděla ho.

„A jak je sbíráte?“ konečně se odvážila zeptat.

Kola vlaku monotonním zvukem stupňovala dusivou atmosféru v kupé. Duha kolen oblaku páry se pohybovala s lokomotivou před mýma očima.

„Jak je sbíráám? Jednoduše. Kdekoliv nějakou uvidím, dám ji do mé sbírky ... Pochopitelně, jenom když už nemám podobnou.“

Sitiny černé oči na mne visely, čekaly. Sita očekávala nějaký záhadný objev.

„Protože duhy, jak víš, mohou být různé. První, kterou jsem si dal do sbírky

byla docela obyčejná duha. Viděl jsem ji, když mi bylo asi pět let. Hrál jsem si se svým bratrem a dalšími chlapci ve vesnici a náhle jsem uviděl krásný barevný zázrak. Zdál se mi tak blízko. Můj bratr mi řekl, když viděl můj úžas: Tomu, komu se podaří proběhnout pod duhou, tomu se v životě splní všechna jeho přání. Zdálo se mi, že mluví vážně. Dokonce jsem i zapochyboval na moment o pravdivosti jeho tvrzení. Beze slova jako v hypnóze jsem vyšel k duze. Pospíchal jsem po vesnické cestě a stále pozoroval duhu a když jsem vyšel z vesnice, šel jsem dál po rozlehlé louce. Zdálo se mi, že se rychle přibližuji k oblouku všech úspěchů.“

„A podařilo se vám to? Proběhl jste pod duhou?“ ozvala se Sita netrpělivě.

„Ne. Slunce zacházelo víc a víc a duha bledla až se ztratila. Zůstal jsem sám se svým obdivem a díval se na nebe. Pohled na duhu zůstal vrytý tak hluboko do mé mysli, že mohu opravdu říci, že zůstala mým vlastnictvím. To byla moje první zkušenost. Bylo to jen moje vlastnictví a nikdo mi ho nemůže vzít, ať se stane, co se stane. Potom následovaly další. Jedna po druhé a stávaly se mými a začaly vytvářet sbírku.“

Sita seděla bez hnutí a napjatě mě poslouchala. Její otec jí nabídl pomeranč, ale ona ho odmítla. Byla plně zaměstnaná mým vyprávěním.

„A vy máte hodně duh ve své sbírce, pane? Kolik?“

„Hm, ano. Vlastně jich ve sbírce hodně nemám, protože ... já každou do sbírky nedávám. Ty obyčejné nechávám jiným a nechávám si jen ty neobyčejné. Například ...“

Intenzivně jsem začal hledat v paměti nějaký významný příklad. Konečně jsem ho našel: „Byl jsem jednou ve starém přístavním městečku v naší zemi. Po deštivém ránu se náhle mraky rozestoupily a dřív než vysvitlo slunce, objevily se duhy na nebi. Řekl jsem duhy, protože nebyla jedna, ale dvě. Jedna nad druhou. Ta menší byla jasná ve zřetelných barvách. Jedna její strana se opírala o starodávné střechy domů a druhá se topila v moři. Vypadala jako symbol spojení mezi městem a mořem, vyjadřovala skutečnost, protože lidé z toho města byli námořníci, rybáři, piráti a obchodníci a lodníci. Nad tím úkazem jako rámeček se rozprostírala druhá duha, trochu bledší než ta spodní. A teď Sito, když mi slíbíš, že to nikomu nebudeš vypravovat, řeknu ti tajemství.“

„Slibuji,“ šeptala dívka.

„Představ si,“ řekl jsem, „barvy hoření duhy byly obráceně. Každý dobrý sběratel ví, že fialová a modrá barva jsou horní barvy a červená dole. Ale u horní duhy tomu bylo obráceně, jakoby se zrcadlila ve spodní duze.“

Sita se na mne dívala s úžasem. Na jejím obličeji bylo vidět, že si je vědoma důležitosti toho tajemství.

„A potom ...?“

„Potom ... potom jsem dvojité duhy vyfotografoval a kdyby někdo nevěřil, mohu ukázat fotografii. Nebo řeknu, ať se zeptají Niny, ona tam byla také a může dosvědčit moje tvrzení. Ale já ti mohu uvést i jiný příklad z mé sbírky,“ rozpovídal jsem se. Její dychtivost mi dodávala odvalu.

„Stalo se to ve vysokých horách. S několika přáteli jsme tábořili v údolí mezi zasněženými vrcholy. Pro nadmořskou výšku jsme pociťovali z řídkého vzduchu suchost a nemohli jsme spát. Po dlouhé hodině beze spánku jsem se rozhodl vyjít ze

stanu. Venku jsem našel mého přítele Georga. Seděl na kameni, kouřil a pozoroval přírodu. Byl úplněk. Měsíc jako obrovská lucerna visela nad blízkým ledovcem a zalévala skalnaté okolí modrým magickým světlem. Na nebi byl milion hvězd. Všechny tak silně zářily, jak jsem ještě nikdy neviděl. Horský vzduch byl čistý, řídký a suchý. Rozhled byl nekonečný. Náhle se objevily dva plameny na stranách vedle měsíce vycházející z hor okolo ledovce. 'Jaká je to divná věc,' řekl Georg, člověk s dlouholetými zkušenostmi z hor. Před našima překvapenýma očima se ty dva plameny začaly zvedat a vytvořily dva sloupy, pak se ohnuly a postupně vytvořily okolo měsíce oblouk a nakonec se oblouk začal zabarvovat do podoby duhy. Ten pohled byl neobyčejně krásný. Dívali jsme se bez dechu a intenzívně jsme to prožívali. Později jsem se dověděl, že jen opravdu málo lidí vidělo něco podobného. A já jsem velmi hrdý, že mám ve své sbírce takovou vzácnost."

Malá Sita mě lačně naslouchala. Hltala každé mé slovo.

„Vyprávějte ještě, pane,“ řekla s prosbou v hlase když jsem se odmlčel. A tak jsem pokračoval.

„Ale v mé sbírce nejsou jen neobvyklé úkazy, ale opravdové vysoce hodnotné exempláře. Povím ti o nejvzácnější z mé sbírky. O té nejdražší duze.

V jedné daleké zemi jsem navštívil královský palác, ze kterého je nyní muzeum. Všechny místnosti byly otevřené. Jen ta, kde byly královské klenoty, byla přísně hlídána a otevírali ji jen na zvláštní žádost návštěvníků. Po nutných formalitách gardisté odemkli dveře a my jsme vešli. Místnost byla malá, prázdná bez ozdob. Byli jsme překvapení, ale odpověď přišla brzo. Z podlahy uprostřed místnosti se začal zvedat čtvercový sloup a když dostoupil do výšky našich prsou, náhle se otevřely kovové stěny truhly na vrcholu sloupu a uviděli jsme skleněnou krychli a v ní královskou korunu. Ano, opravdu byla před našima očima zlatá, veliká císařská koruna posetá zářícími drahokamy. Nejkrásnější rubíny a safíry se lekly jeden vedle druhého. A bylo na ní mnoho perel nevídané velikosti. Jaká úžasná pochoutka pro oči! Ale nejdražší drahokam se nacházel vpředu na koruně. Byl to briliant velikosti vlašského ořechu. Nikdy jsem o něčem takovém ani nesnil. Už se nepamatuji, jestli se jmenoval Koh-i-nor nebo Orlov, nebo nějak jinak, ale jsem si jistý, že to je jeden z těch největších briliantů, které ve světě existují. Náhle se stalo něco neobyčejného. Přes barevný závěs na okně pronikl sluneční paprsek a dotknul se koruny přesně na tom obrovském diamantu. V tom momentě stovky jemných pruhů duh zaplnily stěny a strop té místnosti. Stáli jsme ve stovkách malých duh, které se násobily a rozbíhaly a vytvářely úžasný prostor pro pohled na císařskou korunu.

Sito, to je ta nejhodnotnější duha v mé sbírce. A musím přiznat, pro mne znamená víc, než kdybych ten diamant vlastnil. Protože kdybych ho měl, měl bych pořád strach, že mi ho někdo ukradne. A kromě toho by se mi možná ani nepodařilo vytvořit takové velké množství barevných duh."

„Pane, opravdu vám věřím, že jste velmi bohatý! Závidím vám.“

„Neříkej to, ne,ne,“ odmítli jsem její pochlebování se skromným úsměvem.

„Možná jednou si budeš moci vytvořit svou vlastní sbírku a možná ještě bohatší, než mám já.“

„Ale nevěř,“ pokračoval jsem po delší přestávce, „že všechny duhy v mé sbírce jsou stejně hodnotné. Je několik, které jsem do sbírky zařadil jen proto, že byly

podivné. Patří k takovým jedna směšná.“

„Směšná? Jak může být duha směšná? Vyprávějte pane, prosím.“

„Jak se to stalo? Spal jsem ve stejné místnosti se svými rodiči. Bylo to uprostřed léta časně ráno. V mezeře mezi záclonami pronikalo několik slunečních paprsků, které zaplavovaly místnost jemným oranžovým pološerem. Ležel jsem na zádech a všimnul jsem si, že na stropě se objevil barevný pruh. Pozoroval jsem ho a viděl, že se jedná o opravdovou duhu ve které se zobrazuje řada pahorků, která zasahuje částečně do několika barev. Byl jsem zvědavý. Rozhlížel jsem se a hledal zdroj té podivné duhy, ale nedařilo se mi to. Snažil jsem to rozluštit logickou dedukcí ze směru slunečních paprsků. Žádný zubatý nábytek v místnosti nebyl. Dlouho jsem ležel, nemohl jsem usnout, přemýšlel jsem. Pak se moje matka probudila a všechno se změnilo, prvním jejím pohybem paží směrem k nočnímu stolku. Ze sklenice s vodou si vyndala umělý chrup a duha na stropě se ztratila, ale hned potom se zase objevila, zavlnila se, ale ... bez té řady pahorků. Tak se vyřešila ta hádanka: směšnou duhu vytvořila sklenice s vodou a umělé zuby.“

Moje spolucestující se zasmála již před koncem mého vyprávění. Uhodla konec a bavila se tím. Zasmáli jsme se spolu.

„Pane,“ oslovila mě dívka po chvíli, „také bych chtěla sbírat duhy.“

„Opravdu?“

„Ano, ano, ráda bych ... ale jak začít? Pro vás to bylo snadné, měl jste bratra!“

„Jak začít? Ano, to je problém,“ řekl jsem zamýšleně. „Ale mám nápad, Sito.

Podívej se oknem.“

Nahnuli jsme se z okna a já jsem ukázal prstem na duhu, která věrně doprovázela ještě páru, kterou vypouštěla lokomotiva. Když si jí Sita všimla, vykřikla vzrušením.

„Líbí se to, Sito? ... Nezdá se ti, že by se hodila jako začátek tvé sbírky?“

„Je krásná. Chci s ní začít. Ale jak?“

„Jak? Vyměníme si místo, tak ji budeš dobře vidět. Slibuji, že se nebudu dívat a protože sluníčko brzy zajde, budeš poslední, kdo ji uvidí. Zůstane jenom tvá. První ve tvé sbírce.“

„Pane, vy jste opravdu hodný, ale ta krásná duha vám bude chybět ve vaší sbírce.“

Mávl jsem rukou: „Nestarej se, kamarádko, nepotřebuji ji. Mám už podobnou ve své sbírce.“

Půl hodiny Sita upřeně hleděla oknem. Na jejím obličej bylo vidět intenzivní soustředění. Ano, proces přivlastnění první duhy je vždy doprovázeno psychickým šokem, dokonce někdy i fyzickými bolestmi.

Náhle otec Sity vzal dívku za ruku. Dojeli do stanice, kdy měli vystoupit. Rozloučili jsme se. Moje kamarádka zářila štěstím.

Od té doby, když jedu vlakem se vždycky dívám z okna a velmi si přeji vidět duhu, abych ji mohl zařadit do své sbírky.

Protože jak jistě víte, a můžete předpokládat, že takovou duhu jsem ještě neměl ve své sbírce. Sitě jsem lhal jen proto, aby přijala ode mne dárek bez výhrad.

Sněžný muž

Otevřel jsem oči. Jako bych se vrátil na tento svět po stoleté nepřítomnosti.

„Co se mi stalo?“

Jeskyně. Skalní stěny osvětluje je malinký ohýnek. Pod prsty cítím, že jsem přikrytý kůží. Ticho. Zkousím se zvednout, ale nohy mě neposlouchají. Snad mi zmrzly? Nebo je vůbec nemám?

„Kde jsem? Co se mi stalo?“ opakoval jsem si stále v mysli. Náhle se objevilo světélko ve štěrbině mého zapomnění. Jasně jsem si vzpomněl na slova ředitele našich novin: „Kolego, jistě jste četl, že se sněžný muž objevil na naší Velehoře. Vy ji dobře znáte. Vy jste, dalo by se říci, jediný člověk schopný tu věc se sněžným mužem zjistit. Je to váš úkol.“

„Je to váš úkol!“ znělo vytrvale v mých uších. Během příprav jsem si často vybavil červený obličej našeho ředitele a slova: „To je váš úkol!“

Když jsem šplhal od bivaku k bivaku na skalnatých srázích Velehory, na jejich ledovcích, za vichřic, cítil jsem se ve svém živlu. Stejně jako při mých dřívějších výpravách. Poprvé mě doprovázel známý horolezec Lund. Podruhé, když jsme hledali čtyři těla: Lunda, jeho ženy a jeho dvou přátel, oběti sněhové bouře, ze které jsem jako zázrakem vyvázl. Všechna čtyři těla jsme našli. S velikou námahou jsme je snesli do Velkého údolí, abychom je zde důstojně pohřbili.

Další expedice. Potřetí na Velehoru. Tentokrát s novým nezvyklým úkolem: hledání sněžného muže.

Po řadě dní jsme došli do nebezpečné zóny věčného sněhu. Dýchalo se těžce. Odpočívalo se po deseti krocích. Náhle jsme uviděli stopy ve sněhu. Veliké, téměř kulaté se známkami neurčitěho okraje, jaký nezanechává obuv. Sněžný člověk! Srdce mi začalo bít. Krev se pěníla: „Úkol pro mne!“

Okamžik po nálezů zavál silný vítr, přinesl sníh. Velehora se potopila do husté šedi. Pokračovat ve sněhové bouři by znamenalo riskovat naše životy. Ne, nesměli jsme pokoušet ďábla. Nařídil jsem mým čtyřem přátelům, aby se hned vrátili do posledního bivaku a já že za nimi brzy přijdu.

Nedokázal jsem se obrátit zády ke „svému úkolu“, zejména nyní, když jsem uviděl stopy. Skazky o sněžném člověku nebyly fantazie! Stopy přede mnou byly jako ukazatel k úspěchu mé výpravy. Jen já sám musím po nich dojít až k cíli. Vášněn výzkumníka mě ovládla a přikazovala: „Vpřed!!“

S nepochopitelnou energií v těch výškách jsem postupoval podle stop sněžného muže. Kroky nebyly příliš veliké, ale vánice a sněhové vločky, které ostře přistávaly na mém obličej, mi braly dech. Po kolenou jsem se brodil ve sněhu. Jen ať mě neopustí síly!

Skrz hustou sněhovou mlhu jsem náhle uviděl siluetu. Pohybovala se. Zvedl jsem své protisněhové brýle, abych se přesvědčil o skutečnosti, kterou vidím. Ano, silueta se pohybovala. Přede mnou v mém směru. Nejraději bych se rozeběhl. Ale

moje vyčerpání mě přinutilo zůstat stát ve sněhu. Moje nohy byly jako z olova. Silueta se stávala stále zřetelnější a zřetelnější. Přicházela přímo ke mně. Z několika kroků jsem již mohl vidět člověku podobné tělo. Byl to hrozný okamžik. V tom mi ale mlha ztměla zrak.

Co se potom se mnou stalo? Nic už si nepamatuji. Jako bych byl ponořen do staletých hlubokých snů.

O – o – O

Kroky byly slyšet z venku. Někdo odsunul jednu ze skal. Vzápětí se vsunula do jeskyně velikánská člověku podobná postava. Přes šero a husté stíny jsem poznal sněžného muže. Při pomyslení, že jsem zajatec té obludy, mi vstaly hrůzou vlasy na hlavě. Potlačil jsem křik hrůzy v mém hrdle. Začal jsem předstírat bezvědomí. Pootevřenýma očima jsem mohl sledovat pohyb toho monstra. Nejdříve zatarasil přístup do jeskyně. Zasněženou kůži donesl k ohništi a nasypal z ní sníh do hrnku. „To je úkol pro tebe!“ jsem teď jasně slyšel v duchu hlas z úst s visící cigaretou. Ale já jsem si pomyslel, že možná ani nezachráním svůj život z tohoto dobrodružství, natož abych splnil úkol.

Sněžný muž se přiblížil k mému „lůžku“. Odkryl mi nohy a začal je prohmatávat. Nic jsem necítil. Nohy byly zmrzlé. Omotal mi prsty u nohou plátnem namočeným v horké vodě. Po několika minutách mi je začal třít sněhem a pokračoval pak opět teplým obvazem.

Každý horolezec zná tento způsob na obnovení krevního oběhu. Ale sněžný muž? Je to rozumná bytost? Když mi položil svoji ruku na mé čelo, měl jsem dojem, že je to lidská ruka. Prsty mi zvedl víčka a hleděli jsme jeden na druhého. Zvedl se a od ohniště přinesl hrneček. Z něho mě pak krmil kaší lžící. Velmi pozorně a trpělivě. Ve slabém světle jsem mohl pozorovat jeho ruce, úplně lidské. Jeho oči. Jeho nos. Ne, sněžný člověk nebyl obluda. Byl to člověk s mírným pohledem, poněkud širokým a skelným. Nohy měl zabalené v látce a omotané koženými řemínky. Byl oblečen ve zvířecí kůži. Z kožešinové čepice vyčuhovaly husté vlasy a světlehnědé vousy.

Té noci jsem dlouho nemohl usnout. Trápily mě stovky otázek. Když jsem se vzbudil, byl jsem v jeskyni sám. Po dvou, třech hodinách se můj hostitel vrátil. Přinesl ulovenou kořist. Stáhl z ní kůži a položil k ohni, aby se pekla. Potom pokračoval v masáži mých nohou. Maso z ohně mi podal a já jsem začal jíst. Z úst se mi podařil vydat zvuk, když jsem chtěl říci: děkuji. On neodpověděl, ani nedal znát, že mě slyšel. Sebral jsem všechnu energii a řekl: „Děkuji, děkuji za vaši dobrotu! Ale kdo jste?“

Můj hostitel pokračoval ve své práci u ohně. Zdálo se, že mě neslyší.

Dny ubíhaly a muž z jeskyně mě pořád živil a staral se o mé nohy. Neslyšel jsem od něj jediné slovo. Ani já jsem se nesnažil o rozhovor. On se mi nikdy nedíval přímo do očí, ale já jsem ho stále pozoroval. Jeho obličej zakrytý fousy a vlasy se mi zdál poněkud známý. Koho mi jen připomíná? Hledal jsem v paměti, ale marně. Jednoho rána se ke mně přiblížil s hořící větví, aby si prohlédl moje nohy. Plamen ozářil jeho obličej, jeho modré oči, jeho kůži ošlehanou větrem a mrazem, jemná ústa ... ano, ano ... toho člověka znám!

„Lund!“ vykřikl jsem a posadil jsem se, „ty jsi Lund, já tě znám!“

Na odpověď můj hostitel na mě podíval mlhavým pohledem, zůstal klidný, beze slova.

„Ale Pepo, příteli, cožpak si na mne nepamatuješ? Jsem tvůj přítel R. Opravdu mě nepoznáváš?“

On ale se na mne díval a nezdálo se, že by moje slova chápal.

„Příteli, copak si nepamatuješ jak jsme spolu lezli na Velehoru před čtyřmi lety? Nepamatuješ? Bivakovali jsme spolu celý týden v Ledovcovém údolí. Odtamtud jsme vyšli. Také vysoko v bivacích jsme byli několik dní spolu. Byl jsi tenkrát smutný a také ironický. Pochopitelně. Bylo mi jasné, že ti vadí Hančin flirt s mladým inženýrem Mozem.“

Moje vzpomínky proudily z mých úst v naději, že Lund, kterého jsem již bezpečně poznal, začne konečně reagovat. Čekal jsem marně. Jeho výraz zůstal strnulý, bez emocí, jen občas se mu na čele vytvořily vrásky, jakoby si přál na něco vzpomenout.

„Vzpomeň si Pepo, jak jsi mi doporučoval dva kamarády, abychom dál lezli na vrchol dokud se cítíme dobře, protože potom kdo ví co se může stát. Podařilo se nám dostat se až na vrchol. Když jsme se vraceli, našli jsme tě a tvou manželku Hanku, Mozeho a profesora Šulce v horním táboře. Následujícího rána, Pepo, ty jsi byl zamračený. Možná jsi cítil, že se stane něco špatného. Přesto jste začali stoupat společně s třemi tvými druhy.“

Uchopil jsem ruku mého hostitele. Jeho obličej se stával jasnější. Začal mě chápat?

„Začala bouře. My tři, kteří jsme se právě vrátili, jsme spěchali, abychom se včas dostali do tábora v Ledovcovém údolí. Tam ve stanu jsem s těžkým srdcem myslel na tebe. Ale po třídenní sněhové bouři, když jste se nevraceli bylo všechno jasné. Vysoká vrstva sněhu pokryla vaše čtyři těla. Našli jsme je téměř nerozpoznatelná až po roce. Snažili jsme se událost rekonstruovat takto: Lezli jste na Velehoru. Profesor se opozdil a když začala bouře, postavil si stan. V něm jsme našli jeho tělo po roce. Ty a Hanka a Moze jste pokračovali ve sněhové vánici. Za takových podmínek tvůj horolezecký instinkt ti jistě přikazoval se obrátit a sestoupit. Ale ty jsi to neudělal. Zabránil ti tomu nepochopitelný vzdor. Hnal tě vpřed. Hanka i přes svůj slabší vzhled dokázala vyvinout neuvěřitelnou energii. Následovala tě krok za krokem a také Moze se snažil překonat nedostatek kyslíku a nápor větru. Ale na jednom svahu v hlubokém sněhu se Moze rozhodl vrátit. Jeho nohy začaly mrznout. Tam jsme našli jeho mrtvolu následujícího roku bez boty. Masáž nohy mu nepomohla.“

V plápolavém žlutavém světle stíny a světlo tancovaly na obličejích mého záhadného posluchače. Člověka, nebo jen ducha v těle mého mrtvého přítele. Jeho oči se začaly lesknout jako v horečce. Pronikavě mě pozoroval s výrazem člověka, který by chtěl uchopit nit událostí dávno minulých.

„Ty jsi pokračoval cestou vzhůru, těžce dýchajíc proti sněhové bouři, která se nazývá „bílá smrt“. Jakoby hnán bláznivým puzením jsi se dral vpřed. Hanka tě ještě následovala. Chybělo jen sto metrů k vrcholu. V tom náhle na holé skále se tvoje žena smekla, spadla a rozbila si hlavu. Snažil jsi se ji oživit. Snažil jsi se ji zvednout,

ale všechno bylo marné. Tak jsme ji našli při našem hledání. Já nevím Pepo co tě hnalo jít dál. Nějaký magnet Velehory, kterou jsme oba milovali? Nebo šílená bolest ze ztráty tvé manželky? Já vím, že jsi těch posledních sto metrů ušel, abys horu pokořil. Ale po třiceti metrech jsi se posadil. Mráz zachvátil tvoje nohy, tvoje ruce ... i ty jsi zemřel.“

Příšerná grimasa zdeformovala Lundův obličej. Jeho oči se do široka rozevřely a on hlasitě zakřičel: „Neeé ... neeeé! Nezemřel jsem. Já jsem nezemřel!“

Třásl nervozně hlavou. Jednou rukou se chytil za čelo. Bolestivá křeč mu změnila obličej k nepoznání.

„Ne, nezemřel jsem ... zůstal jsem živý!“

„To není možné, Pepo. Já sám jsem našel tvoje tělo. Bylo k nepoznání, ale byly u něj tvoje dokumenty a nikdo nepochyboval o tom, že jsi to ty.“

„Ne, já jsem nezemřel ... už si vzpomínám, já jsem Lund. Teď už si všechno vzpomínám...“ skoro šeptal a dál hledal v paměti někde v nekonečnu.

„Ale my jsme našli tvoje tělo. S velkou námahou jsme ho snesli do Ledovcového údolí a tam jsme ho pohřbili. Byl jsem u toho.“

„Nebyl jsem to já. To byl Štěpánek ...“

Začal jsem se třást na celém těle. Doteď jsem si myslel, že mluvím s duchem a on nyní zmiňuje člověka, který zemřel na Velehoře o deset let dříve a jeho tělo nebylo nikdy nalezeno. Cítil jsem, že mi praská v hlavě.

„Co se stalo, Pepo? Co se stalo?“

„Ano, posadil jsem se, byl jsem připraven zemřít, stejně jako moje Hanka před mýma očima. Byl jsem tak bezmocný! Tak hrozně ubohý! Mráz mě začal postupovat. Ale náhle jako by mi blesk projel tělem: nesmím zemřít. Musím pomoci jiným ve smrtelném nebezpečí na Velehoře. Musím vykoupit svou vinu za Hančinu smrt. Rozhodl jsem se žít. Hory a horolezci mě potřebují živého. Určil jsem si nový životní úkol, který mohu splnit jen když mi nikdo nebude bránit. Nikdo nesmí vědět, že jsem živý. S námahou jsem se zvedl a uviděl mrtvolu Štěpánka sedící na skále. Zamířil jsem tam. Seděl tam stejně jako před deseti lety. Vyschlý mrazem, sám sobě nepodobný. Zvedl jsem ho a postupně ho donesl na místo, kde jsem seděl před tím v blízkosti Hanky. Do jeho oděvu jsem vložil svoje dokumenty. Pak jsem přešel na odvrácenou stranu Velehory. Bouře neustávala. Nevím jak jsem to vydržel. Nakonec jsem našel tuto jeskyni. Od té doby hlídám Velehoru a v případě nebezpečí zachraňuji horolezce.“

„Ano, pamatuji si na zachráněné, kteří mluvili o zázraku.“

„Pepo, já jsem tak rád, že žiješ! Že jsi Pepa a ne duch! Jsi hrdina! Žiješ bez prostředků, bez nástrojů, bez potravy, sám v divoké přírodě. Musíme něco udělat. Až se vrátím do města, uspořádám sbírku, abychom ti mohli pořídit důstojný domek, ošacení ...“

„Ne, ne. Moje služba skončila. Teď když je jasné, že už nemohu plnit svůj úkol ... už nemohu být ... nesmím.“

Ta poslední slova vyslovil Lund skoro nehlasně, jen pro sebe. Zvedl se a šel k východu. Naučeným pohybem odklopil skalní vchod. Otvorem společně do jeskyně proniklo denní světlo a silné sněžení. Venku kvílela vánice mezi údolními a horami.

„Pepo, kam jdeš? Počkej. Zůstaň tady!“

Jakoby moje volání neslyšel. S velikou námahou jsem se postavil na nohy a vlekl se k východu.

„Pepo, ... příteli, počkej! ... Vrat' se!“

Jeho silueta se ztrácela a byla stále nejasnější v závoji padajících sněhových vloček. Už nemohl slyšet můj křik. Zůstaly po něm jen veliké neforemné stopy sněžného muže, dokud i je nezavál sních.

Poklad Inků

Po dvanácti hodinách cestování se náklad'ák konečně zastavil. Cesta byla hrozná, skoro průchodná. Byli jsme nad míru unavení a byli jsme šťastní, když nám řidič ukázal směrem k blízkým horám a řekl: „Samajpata“.

Po noclehu ve vesnici jsme vyšli. Maria byla stejně jako já nadšená. Oba jsme znali dost o dějinách Bolívie a jejím dobývání národem Inků a blízkost pevností Samajpata nás naplnilo emocemi. Ostatně kromě jen tří, čtyř vědců j tyto končiny navštívilo jen málo cizinců. To dodávalo tajemný nádech naší výpravě.

Byly již čtyři hodiny odpoledne, když jsme začali stoupat po svahu hory Samajpaty. Bylo pro nás překvapení, když jsme uviděli uprostřed cesty na horu domek. Přišli jsme k domku a seznámili jsme se s jeho hospodářem Vargou, jeho ženou a desetiletým synem a čtrnáctiletou dcerou. Pozvali nás a pohostili nás kávou. Když jsme Vargovi vysvětlovali, že máme v úmyslu přenocovat v pevnosti, hned začal: „Já vám rozumím. Přišli jste hledat poklad Inků.“

„???“

„Ale ano, pochopitelně. Nahoře je schovaný poklad, ale není snadné ho najít. Když nějaký cizinec se vydá nahoru, začne taková bouře a vánice, že musí prchnout.“

„Vyprávěj pánovi, co se stalo mladému Američanovi, když se rozhodl jako vy přenocovat v pevnosti,“ vmísila se Vargova žena.

„Ano, jeden mladý Američan sem jednou přišel stejně jako vy a rozhodl se přenocovat v pevnosti. V noci se před ním zjevil Inka. Mladík se ho zeptal, kde se nachází poklad. Fantom ho zavedl na okraj propasti a ... následující den jsme našli jeho mrtvolu v údolí.“

Chtěl jsem se zeptat, jak se dověděli, že se mu zjevil Inka, když jediný svědek byl mrtvý, ale místo toho Maria řekla: „Naštěstí nevěříme na duchy a zůstaneme v pevnosti na noc.“

Bylo to přesně to, co jsem od Marie očekával.

„Jsou dva způsoby jak najít poklad,“ začal vysvětlovat Varga, když byl přesvědčený, že jsme si jistí svým plánem. „První možnost je, že se vám zjeví Inka. Zeptejte se ho na poklad. On vás k němu zavede. Buďte ale opatrní a nechoďte k propasti...“

„A druhá možnost?“

„Když v noci uvidíte fosforeskující oheň někde na zemi, buďte si jisti, že poklad je pod ním. A kdybyste poklad našli, nezapomeňte, že jsem vám pomohl.“

„Nejen, že na to nezapomenu, uděláme hned dohodu: jestli najdeme poklad, všechno co bude ze zlata bude patřit vám, všechno ostatní nám. Souhlasíte?“

Na potvrzení dohody mi Varga silně stiskl ruku a také Marii. Byl velmi překvapen mým návrhem, který se mu zdál bláznivý. Skutečným důvodem mého návrhu byl fakt, že jsme nebyli žádní hledači pokladů, zajímali jsme o archeologii. Kromě toho celá hora byla Vargovým majetkem a on by bez pochyby měl právo na nález. A třetí důvod: všechny poklady historického významu, které znám stály lidský život. Ti lidé se stali obětí boha zlata. A protože jsem nebyl připraven obětovat život kvůli žlutému kovu, myslel jsem si, že je rozumnější věnovat poklad napřed.

Varga mi půjčil několik ovčích kůží na příjemnější vyspání a dlouho si mě prohlížel ve dveřích svého domku při rozloučení.

Pevnost jako taková byla podivuhodná. Vyrytá do skály na vrcholu hory. Stála tam řada zdí s mýtickými ornamenty, vchody, okna, symetrická řada reliéfů jaguára. Měřili jsme, fotografovali jsme. Posadili jsme se do několika kamenných křesel seřazených do dvou kruhů, jejich role nám zůstala nejasná. Podrobně jsme hodnotili čtvercový bazén hluboký 120 centimetrů vyhloubený ve skále. Pojmenovali jsme ho „Inkova lázeň“.

„Je to výborné místo na nocleh,“ poznamenala Maria.

Přijal jsem její nápad. Po půl hodince, když se začalo smrákat, rozložili jsme na dno bazénu ovčí kůže a vlněné přikrývky na tvrdou skálu. Sotva jsme ulehli, rozpoutala se bouře. Nad našimi hlavami fičel víchr s hlasitým kvílením. Hrozilo, že každou chvíli se na nás spustí liják. Uplynula chvíle a liják se nespustil. Jen víchr svou silou pokračoval. Vargova předpověď se začala plnit.

Když jsme si na víchr zvykli, podařilo se nám po chvilkách usínat. Náhle se mi zdálo, že vidím stát postavu na okaji bazénu. Zbystřil jsem pozornost. Stál tam muž s dlouhými rovnými vlasy spadajícími na jeho ramena. Na sobě měl dlouhou širokou košili až ke kolenům zavázanou v pase šňůrou. Vlastně tak jednoduše oblečeného Inku jsem si nepředstavoval. Neměl jsem ale pochybnosti, že přede mnou stojí Inka. Tělem mi přeběhla zimnice a když jsem chtěl promluvit, žádný hlas mi nevyšel z hrdla. Až po chvíli jsem byl schopen promluvit: „Jste Inka?“

„Jsem pokorný sluha Syna Slunce,“ odpověděl muž v hlubokém předklonu. V tu chvíli jsem si vzpomněl na slib, který jsem dal Vargovi a se strachem, že muž zmizí jsem se zeptal: „Můžete mi ukázat, kde je zakopán poklad Inků?“

Muž, zřejmě Kečua stáhl hlavu mezi ramena, v obavě se rozhlédl na obě strany a hlasem skoro nerozeznatelným řekl: „Neptejte se mě na poklad. Nic o něm nevím. Já jsem jen viděl zlato v tmavých šachtách v dolech, když jsem tam po mnoho týdnů pracoval, zavřený a slepý jako krtek. Nebo později v tavírně u ohně s rozpáleným rudým kovem. Od momentu, kdy jsme předali žlutý kov řemeslníkům a umělcům jsme už zlato neviděli. Víím jen, že zlato může používat jen Syn Slunce a jeho nejbližší, ale ne my, protože když oni procházejí, naše čela se musí opírat o zem.“

„Víme, že Velký Inka je jediný, který má právo na zlato,“ snažil jsem se uklidnit našeho návštěvníka, „ale ten kov nemá velkou důležitost, když tvůj národ bydlí v kamenných palácích...!“

„Můj národ??“ přerušil mě muž, „chtěl jste říci naši vládci. My jsme jen dobývali kámen v dolech, žijeme a umíráme při opracování kamenů a stavbách paláců a pevností, jako je tato. My žijeme v chýších se střechou ze slámy s celou rodinou na malém prostoru, spíme skrčení a jíme skoro jen brambory po celý život.“

„Vy jste se podílel na stavbě této pevnosti?“

„Stavba zničila mnoho let mého života.“

Napadlo mě, jaký by to byl velký přínos pro vědu, kdybych se zpátky vrátil s vysvětlením a se všemi podrobnostmi týkajícími se této pevnosti. Zariskoval jsem další otázkou. A hned jsem dostal odpověď: „O tom vám nemohu nic říci. Mnoho z těchto kamenných křesel jsem vytvořil na příkaz mého mistra, ale když byla práce hotová, poslali mě na jinou práci a já jsem již nikdy nesměl vejít do pevnosti. Ani jsem se nikdy neodvážil zeptat se na něco, co se mě netýkalo.“

Nezdařilo se. Ale vyzbrojen svým neutuchajícím optimismem, jsem se pokusil o další pokus využít příležitost získat informace od člověka z minulých časů a dobrat se úspěchu mé etnologické sbírky.

„Poslechni příteli,“ řekl jsem, „udělejme výměnu. Dej mi tvou košili za můj sportovní komplet, je vynikající kvality a jen málo používaný,“ a ukazoval jsem na své oblečení.

Na rtech Kečuánce se objevil ironický úsměv: „Co bych dělal s tvým oblečením? Člověk z naší vesnice v našich podmínkách nemůže mít jiné oblečení než to, které má na sobě. Ani mi nepatří. Patří obci. Abych mohl dostat jiné stejné oblečení, musí být to mé úplně opotřebované a musím o něj žádat u svého mistra.“

Pocit hlubokého rozhořčení a soucitu současně naplnily moji duši. Mluvil jsem s ubohým páriou.

„Řekni mi,“ zeptal jsem se po krátkém zamyšlení, „jsi šťastný?“

„To slovo neznám. Co chceš vědět?“

„Ptám se, jestli jste spokojeni se svým životem.“

„Naplnujeme osud, který nám určil bůh Slunce. Nikdo nemůže postoupit, nebo sestoupit ze svého postavení. Nikdo nemá proto právo být nespokojený a ani mít důvod být spokojený.“

Hluboce to na mne zapůsobilo, přemýšlel jsem nějaký čas a ani jsem si nevšiml, když se můj návštěvník ztratil. Obrátil jsem se na tvrdém loži, kde jsme přenocovali.

Když jsem se opět vzbudil, čekalo mě nové překvapení. Ucítil jsem lidskou siluetu stojící v bazénu. Posadil jsem se, abych se ujistil o realitě nového návštěvníka. Uviděl jsem ženské kadeře, kterými si pohrával vítr.

„Kdo jste?“ zeptal jsem se ochraptěle.

„To jsem já. Myslela jsem, že spíš,“ řekla ta silueta a já okamžitě poznal, že je to Maria.

„Proč tady stojíš?“

„Vstaň a uvidíš.“

„Co tam vidíš?“ zeptala se, když jsem se k ní přiblížil.

Sledoval jsem její pohled a uviděl velmi zřetelně slabý, jakoby fosforeskující oheň, který vyvěral ze země asi dvě stě metrů od nás. Ujistil jsem si, že i ona vidí totéž. Nemohla být pochybnost. Viděli jsme to, o čem nám Vargas povídal

předchozího dne. Teď jsme nesměli to místo ztratit. Na okraj bazénu jsem křídou nakreslil směr. Směřoval k Vargovu domku. Před ohněm stál charakteristický stromek. Ano, určitě ráno to místo najdeme.

A teď ještě rychle spát, ať čas rychle uběhne a rozední se. Ještě jsme rozmlouvali o překvapení až budeme Vargasovi vyprávět o tom, co jsme v noci prožili. Nemohli jsme usnout. Nebylo to možné. Byli jsme tak rozčilení, že jsme se jen převalovali z jedné rozbolavělé strany na druhou. Konečně se rozednilo. První věcí bylo, když jsme vstali, hledat místo, ve kterém jsme viděli v noci oheň. Hned jsme ho s určitostí našli. Sbalili jsme ovčí kůže a ostatní věci a vydali jsme se tím směrem k Vargasově domku.

„Našli jste poklad?“ ptal se Vargas místo pozdravu.

Vysvětlil jsem mu všechno, co se týkalo ohně, ale zamlčel jsem mu můj neúspěšný rozhovor s pokorným sluhou Inky, ostatně se mi noční příhoda již začala vytrácet z paměti.

Vzali jsme na ramena krumpáče, lopaty a motyky a vyšli jsme všichni tři směrem kam jsem ukázal.

„Podle směru, kam jdeme,“ řekl Vargas, „by měl být poklad na některé mé plantáži.“

Už z dálky jsme si všimli nějakých lidí pohybujících se právě na „našem“ místě. Když jsme se přiblížili, uviděli jsme, že jsou to Vargasovy děti, pracovaly usilovně lopatami.

„Co tady děláte?“ zeptal se jejich otec.

„Vyndáváme dýně, které jsme tam večer dali péci. Chtěli jsme, aby je naši hosté ochutnali, určitě to nikdy nejedli.“ odpověděla dívka.

Farmář se začal hlasitě smát a hodil nástroje na zem. Maria a já jsme na sebe hleděli jako dva hlupáci, jakoby jsme ještě nic nechápali.

Vargas začal vysvětlovat: „Jedno z našich oblíbených jídel je dýně pečená na dřevěném uhlí. Večer se vykope jáma, v ní se zapálí dřevo, na zpola vyhořené dřevo se položí dýně a zasype se tenkou vrstvou hlíny. Nad to se položí drobné dřevo a zapálí. Celou noc dřevo hoří a peče dýni.“

Vůbec nechápu, proč jsme se všichni začali hlasitě smát a s velkou chutí jedli horké zlato, které nemělo žádný vztah k Inkovi. Bylo by přirozenější, abychom seděli skrčení po probdělé noci někde v koutku se svou deziluzí.

Veverka

„Ano pane soudce, vaše důstojnosti, poznávám hasiče, kteří hasili v mém bytě – v mé ubohé jedné místnosti – ale já nemám v úmyslu platit jejich výdaje, ani kdybyste mě odsoudili do vězení.“

„Proč?“

„Prostě, já jsem je nevolal, ani jsem je nepotřeboval, vaše důstojnosti. Možná není důležité, kdo je zavolal, třeba vůbec ne. Ale dovolte mi vaše důstojnosti vysvětlit několik podrobností, abyste pochopil moje důvody.“

Stalo se to, když jsem z domova vycházel s úmyslem jít do práce. Vlastně jsem

jen chtěl vyjít z výše jmenovaného jednopokojového bytu – o rozměrech 27 metrů čtverečních včetně záchodu, pokud jsem se o tom ještě nezmínil – ale to se mi nepodařilo. Dveře byly zataraseny davem lidí. Na místě před domem se tísnily stovky mužů a žen, mladých a starých, dětí a penzistů. Všichni se dívali někam nahoru, pokřikovali, na něco ukazovali zcela bez ohledu na nejzákladnější pravidla dobrého chování. Nakonec se mi podařilo vmísit se do vlnícího se davu. Snažil jsem se zjistit jestli se nejedná o začátek nové světové války leteckým útokem, nebo o invazi z jiné planety, nebo i ... bože mě uchovej, vaše důstojnosti, z jiné galaxie. Když jsem zůstal bez jedné boty, uviděl jsem muže jak šplhá na jeden ze stromů a snaží se něco chytit.

„Copak nevidíte veverka?“ řekl mi chlapec na můj dotaz, „opravdová veverka, určitě někomu utekla.“

Opravdu, na větvičce na vršku stromu poskakovalo elegantní tělíčko čtyřnožce. Zoufale mávalo ocáskem jako by prosilo o soucit. Skákalo hned sem a tam na větvičky a nechápalo, proč je pronásledováno. Co provedlo, když chtělo jen trochu svobody? Dav šlel, když šplhající muž byl veverce na dosah půl metru.

„Chyť ji!“ „Je tam!“ „Dobře, vpřed!“ „Blbě, na co čekáš?“ ... Lidé křičeli jako fanoušci na fotbale.

Já jsem si samozřejmě přál, aby to krásné zvíře uniklo svým pronásledovatelům. Snažil jsem se něco říci, ale někdo mne strčil loktem do žaludku, že mi slovo zaskočilo v hrdle.

Když pronásledovatel byl už tak blízko, že stačilo jen natáhnout ruku a veverka chytit, ta se náhlým skokem přemístila na větev vedlejšího stromu. Dav rozhořčením začal nadávat takovými slovy, které tady, vaše důstojnosti, nemohu opakovat a také kvůli pozdějším čtenářům tohoto protokolu.

Ten muž rychle sešplhal ze stromu, roztrhl si při tom kalhoty přes celou...promiňte vaše důstojnosti – zadek. Ten muž přesto neztrácel elán a hned šplhal na druhý strom. Je pravda, že jeho jedna paže dost krvácela, ale to pro něho nic nebylo. Začal jsem pocíťovat k vytrvalosti pronásledovatele obdiv. Když se ten dostal na větev, na které byla veverka, začal hystericky větví trást, takže veverka několikrát téměř spadla. Ale ozvalo se praskání a větev se zlomila. Muž spadl na spodní větev a pak na lidi pod stromem. Bylo slyšet křik, několik lidí omdlelo. A my, kteří jsem byli dál, jsme nic neviděli. Vlastně ten křik zanikal ve všeobecném chaosu. Dav se zase začal vlnit. Několik žen se svalilo, zatím co jiní po nich šlapali. Všiml jsem si, že moje sako je potřhané, ale to nebylo nic proti jiným, kterým nezůstala ani košile.

Zvírátku se podařilo zůstat na stromě a poskakovalo z větve na větev. Nemohl jsem dělat nic, jen se bezmocně dívat vzhůru a čekat na zázrak, zda-li se stane. Musím přiznat, že jsem začal pocíťovat nechut' k té bezvýznamné bytosti, která způsobila tolik nepříjemností tolika lidem.

Náhle se objevil jiný odvážlivec, objal kmen stromu a pomocí dvaceti rukou začal šplhat. Už stál na větvích a začal šplhat dál. Ano, pane soudce, vaše důstojnosti, věřte mi, není snadné šplhat na strom! Když jsem byl ještě chlapec, to se dalo šplhat, Bez jakékoliv podpory, plivlo se na ruce a už to šlo. To byly jiné časy. Kde byste dnes viděl člověka šplhat na strom? Teď už to není tak snadné. Proto jsem cítil obdiv k těm odvážlivcům.

Stál na větvi přímo pod tou, na které se houpala veverka. Kdyby natáhl ruku, mohl by ji chytit. Ne, ne nech ji být, ať tě vezme čert – křičel jsem v rozčilení.

Ale muž stál tak nebezpečně, že nemohl ani jednu ruku uvolnit, aby zvířátko chytil. Oběma rukama se zachytil vyšší větve. Jakoby to veverka vycítila příležitost, skočila na svého pronásledovatele a ocasem mu mávala před nosem a k překvapení nás všech se několika skoky přemístila na další strom. Ovládlo nás rozhořčení. A já jsem dokonce začal nadávat, ta slova nebudu opakovat, abych neurazil ctihodné uši vaší důstojnosti.

Konečně uznejte, že není spravedlivé, aby takové hloupé zvíře takového hrdinu vzalo ocasem přes nos a kromě toho i nás tahalo za nos. Není přípustné, aby takové obyčejné zvířátko zbavilo člověka oblečení a s prominutím ctihodný soude, tak že člověk má holý zadek, že ženy omdlévají, jsou zraněny nebo dokonce umírají, nebo dokonce se přijde o kalhoty. Kdyby byla invaze z jiné galaxie, nic bych neřekl, to by byla podívaná hodná obětí. Kromě toho by to byla vyšší moc a hotová věc! To se omdlévá nebo umírá nebo zůstává bez kalhot z vyšší moc. Ale jedna zpropadená veverka jako provokatér, to je opravdová drzost!

Mnoho lidí to jistě cítilo stejně. Protože když se dav opět začal vlnit, někomu se podařilo zvednout kámen a hodil ji na to zvíře. Kámen pochopitelně minul o dva metry cíl, ale dobře se strefil do mého okna v druhém poschodí, a střepy přistály v místnosti. Další kameny následovaly a mimo mé okno zasáhly i několik hlav. Křik a sténání se zvětšovalo a překrývalo povzbuzování a nadávky.

A znovu se začaly ozývat zvuky rozbitého skla. Když se mi podařilo otočit hlavu, uviděl jsem u dveří nějakou ženu, natlačenou do telefonní budky přes zasklené vstupní dveře. Krvácela, ale jakoby si toho nevšímala. Uviděl jsem ji telefonovat. Měla výborný nápad a získala si všeobecný souhlas davu. Protože se opravdu v tomto okamžiku nic jiného nedalo dělat, než zavolat hasiče. Nastaví žebříky až k nejvyšším větvím a to proklaté zvíře bude muset kapitulovat.

Po krátkém čase skutečně bylo slyšet charakteristický zvuk hasičského auta. Brzy dorazily tři červené hasičské vozy se stříkačkami a žebříky a snažily se prorazit si cestu v davu. To vyvolalo novou vlnu tlaků v davu, strkání a výměnu nadávek inspirovaných bohy, všemi svatými a ďábly. Nářky přehlušovaly hluk motorů, trubek a příkazů hasičů. Omdlévající neměli kam se složit a ti kteří je podírali se zmítali ve vlnách davu sem a tam.

Nakonec tři automobily dospěly doprostřed davu. Některým se podařilo osvobodit své ruce a ukazovali na vrchol stromu. Teprve teď hasiči pochopili, že tam se nachází původce a nasměrovali své stříkačky přímo do mého rozbitého okna a dopravovali tam tuny a tuny vody. Protestoval jsem, řval, až jsem ochraptěl, ale vlastní slova jsem neslyšel.

Hasiči také zatelefonovali na záchrannou službu a tři vozy záchranné služby způsobily nový rozruch. Ukázalo se, že tři vozy Červeného kříže nestačí na odvoz všech zraněných a bezvědomých a těch, které sanitky samy přejely.

Přijely další tři vozy. Když byly všechny oběti, nebo alespoň ty v nejvážnějším stavu, dav se poněkud uklidnil.

Uplynula ještě půlhodina než si někdo všiml, že to zpropadené zvíře – ať ho vezme čert – zmizelo ze scény. Pravděpodobně se už nacházelo na stromě v úplně jiné ulici.

Po další půlhodině s nadávkami a se zaťatými pěstmi se odvěkli do všech stran. Když jsem se konečně dostal do svého ubohého jednopokojového bytu, 27 m², jestli jsem to ještě neudal – z pod dveří tryskalo množství vody a když jsem otevřel dveře... Když jsem otevřel dveře... pane, vaše důstojnosti! ... když jsem otevřel dveře ... at' třistašedesát tisíc d'áblů odnesetoráno ... at' prožerele prafajfku azadek kristnárt ... skurgûginlasputinsultaspronpolipo ... s vaším dovolením, pane, vaše důstojnosti!

Genius

Stál jsem recepci jednoho ne příliš luxusního hotelu v Sukru a vyplňoval jsem hotelový dotazník. Někdo mi zaťukal na rameno. Za mnou stála vysoká, zažloutlá Andradova postava. Jeho přítomnost mě nijak nepřekvapila. Měl jsem ho za člověka, kterého je možno potkat v kterémkoliv městě v kterékoliv zemi.

Skutečně jsme spolu mluvili jen dvakrát nebo třikrát, ale věděl jsem něco o jeho taškářském životopise. Párkrát jsem v klubu s velkým úspěchem převyprávěl jeho geniální podvody.

Když souchotiny ohnuly nebezpečně jeho páteř, vyhledal lékaře. Výrok lékaře byl zdrcující: „Pane, přežijete jen měsíc.“

„To není možné, doktore.“

„Co tím chcete říci?“

„Není možno abych přežil měsíc. Nemám z čeho.“

Výsledkem bylo, že Andrade si odnesl v kapse pěknou sumičku a lékař za to získal podepsané prohlášení, že po smrti bude Andradovo tělo k dispozici pro medicínu.

Když Andrade vyšel z ordinace, byl velmi smutný. Ale byl jeho stav skutečně tak špatný? Nejlíp bude navštívit jiného lékaře. To také udělal. Jeho diagnóza také pacientovi nenabízela delší život než u předchozího. Také tento lékař více ze soucitu než z potřeby koupil jeho zkřivený, napůl shnilý skelet.

Ta záležitost Andradeho začala bavit. Vylepšil svou roli a podařilo se mu prodat svou kostru dalším šesti lékařům. S nacpanou portmonkou Andrade opustil ulice se špatným nezdravým vzduchem v Buenos Aires. V horách v Kordobě se podrobil léčbě v jednom z nejluxusnějších sanatorií. Kritický měsíc uplynul. Jednou, dvakrát, pětkrát..

Horské slunce, bezstarostný odpočinek a dobrá strava posílila jeho tělo. Během dlouhých hodin na slunci mu na mysli vytanula chuť k hrátkám, kterým se chtěl věnovat v budoucnu.

Mnoho z těch hrátek uskutečnil po odchodu ze sanatoria. Rád vám o jedné budu vyprávět. Pokládám ji za mistrovský kousek jeho génia.

Andrade šel na argentinskou ambasádu v Montevideu a požádal o důvěrný rozhovor s velvyslancem. Diplomati předložil fotokopii nějakého starého dokumentu. Při jeho čtení velvyslanec zbledl: „To není možné, podle tohoto

dokumentu podepsaného generálem San Martinem to vypadá, jakoby byl členem zednářské lóže!“

„Ano, tak to vypadá, vážený pane.“

„Ale to je absurdní, pane. Znáte přece názor naší vlády na zednářství. To by byl skandál, kdyby teď někdo tvrdil, že sám náš Osvoboditel a jeho blízcí spolupracovníci patřili k takové klice.“

„Fakta mluví jasně, vážený pane.“

„Co s tím hodláte dělat, s tím papírem?“

„Připravuji zveřejnění sbírky dopisů jihoamerických význačných osobností 19. století. A pochopitelně tento dopis bude jedním z nejzajímavějších.“

„Ne, na to nemáte právo. To by byl skandál!“

„Vážený pane velvyslanče, ani já bych nechtěl způsobit skandál, ale jistě pochopíte, co to pro mne znamená rezignovat na nejzajímavější dopis z mé sbírky.“

„Bez pochyby, bez pochyby...“ velvyslanec se zamyslel a začal přecházet po místnosti a náhle se obrátil na Andradeho: „Řekněte pane, mohl byste mi vyjádřit finanční sumu své škody, která by vám vznikla nezveřejněním tohoto dopisu?“

Andrade zaváhal na delší chvíli, jakoby byl překvapený neočekávanou otázkou, ale nakonec se rozhodl: „Nu, možná bych to hodnotil na pět tisíc dolarů.“

„Pět tisíc dolarů?“ velvyslanec se kousl do rtu. Pak zatelefonoval ministru zahraničních věcí do sousední země, zatím co Andrade čekal ve vedlejší místnosti.

Posléze velvyslanec zavolal obtížného návštěvníka: „Je to vyřízeno. Dodejte originál.“

Za půl hodiny se Andrade vrátil. Ukázal originál dopisu. Současně vysvětlil, že by ho nerad dal ze svých rukou a je připraven ho spálit po převzetí finanční částky. Tak se také stalo. Zatím co si pozorně přepočítával bankovky, plameny zachvátily nechtěný dokument.

O – o – O

Jednou jsem se zmínil o této události (nemohu tu událost nazvat takovým ošklivým slovem jako je vyděračství) Andredovi: „Chápu, že jsi nechtěl dát z ruky ten dopis, jen si představ, kdybys ho dal z ruky a někdo jiný by toho využil.“

Jeho voskově žlutý obličej se stáhl do povýšeného úsměvu: „Ano, zejména pokud by se zjistilo, že podpis toho San Martina byl neuměle napodoben a že inkoust byl sotva zaschlý.“

Oba jsme se s chutí zasmáli a já jsem objednal další koňaky.

O – o – O

„Už jsi se prošel po Sukro?“ zeptal se Andrede, „Ne?? Tak pojď, ukážu ti několik zajímavostí.“

Procházeli jsme se po staletých ulicích. Sem tam architektura domů prozrazovala, že Sukro bylo kdysi bohaté důležité město. Něco ale bylo podivné. Andrede mě záměrně nevedl po hlavních ulicích, ale stranou od nich. Proč? Na nic jsem se neptal a pokračoval jsem v nezávazné konverzaci.

Jedna postranní ulice následovala další. Náhle Andrede řekl: „Podívej se na ten velký dům naproti v ulici. Není moc nápadný.“

„Ano, stará velká barabizna.. Co je s ní?“

„Kvůli ní jsem přijel do Sukro. Byl to klášter kdysi velmi důležitý. Nyní je skoro opuštěný je tam jen dvacet mnichů.“

„Nevěděl jsem že se zajímáš o náboženství.“

„Vlastně ani ne. Ale v knihovně tohoto kláštera se nachází pět jedinečných exemplářů, prvních výtisků ve španělském jazyce. Tyto inkunábule mají cenu zlata podle své váhy. Vidíš ta poslední dvě okna v prvním poschodí? Tam je knihovna. S tím pokladem.“

S radostným úsměvem se díval do mého obličeje. Na mém obličeji jistě byl vidět velký otazník. Andrede pokračoval ve vyprávění a vychutnával si svá slova a jejich účinek na mne.

„Přesně v osm hodin večer třikrát u dveří zazvoním. Otec Jeremiáš mě vpustí. Pod kabátem přinesu dvě lahve výborné dovozové pálenky. Zasedneme v knihovně a budeme pít. Víc on, víš, že já nikdy nepřeháním. O půlnoci, možná už v jedenáct už bude otec Jeremiáš ležet na stole. A já, víš že já nerad někoho obtěžuji, odejdu. Pod kabátem už nebudu mít lahve. Sám už víš co je nahradí.“

Následujícího dne mě Andrede pozval do svého pokoje. Zamkl a zavřel okno. Ze dna svého kufru vyndal jednu z těch vzácných knih. S rozechvěním jsem se dotkl kožené vazby. Uviděl jsem starodávné písmo kroniky.

„Tehle exemplář půjde do Národního muzea v Madridu. Už je všechno zařízené. Další dodám do významného muzea v Mexiku, třetí do Paříže. O čtvrtý se zajímají ve Washingtonu a čtvrtý zůstane v mých rukou. Pak se uvidí.“

Náhle jsem si uvědomil, že tady klidně sedím a bavím se se zlodějem a vyděračem největšího kalibru... Pocítil jsem chuť vyskočit, utéct a udat všechno policii. Uvědomil jsem si ale, že potřebuji ještě několik poznatků.

„Kolik dostaneš za ty čtyři exempláře?“

„Kolik? Nebuď takový materialista!“

Hubený kostnatý Andredeho nos se zdál skoro průhledný, když mi s andělským výrazem vysvětloval: „Vůbec se nejedná o peníze. Jedná se o to, že existují dobré skutky, které nelze vykonat zákonnou cestou. Musí se hledat jiné cesty, aby se daly zlegalizovat. Vezmi třeba příklad těchto knih. Čtyři století ležely bez využití. Já jsem vzal na sebe úkol zachránit je z hrobu a předat je institucím, které jim vrátí spravedlivou hodnotu. Budou ve zvláštní vitríně, dobře hlídané jako opravdový poklad. Vědci je budou nábožně obdivovat a studovat jejich stránky. Chápeš, vůbec se nejedná o peníze. To dobrodružství samo o sobě a dobrý skutek mě k tomu přiměly. No, pochopitelně za myšlenku a riziko ochotně přijmu několik tisíc dolarů jako náhradu. Ostatně to není podstatné.“

Začal jsem mu rozumět a do mého srdce se vloudila stará sympatie k tomu geniálnímu dobrodruhovi.

O – o – O

Po třech, čtyřech letech jsem ho znovu potkal v jedné cukrárně v Riu de

Janeiro. Vypadal úplně stejně jako před deseti lety, když mu lékaři v Buenos Aires prorokovali jen měsíc života.

Pozval jsem ho k našemu stolu a představil jsem mu moji přítelkyni. Podle jeho vážného výrazu jsem hned předpokládal, že má velké plány. Nechtěl jsem projevovat mou zvědavost, ale ani on to nevydržel dlouho. Brzy začal odkrývat své myšlenky.

„Všechno, co jsem dosud dělal, bylo dětské hraní. Kvůli tomu, proč jsem dnes tady je obchod mého života. Potom už budu moci usnout na vavřínech.“

„Opravdu?“ řekl jsem jakoby bez zájmu, ale nešikovně jsem skrýval svou zvědavost, abych uslyšel jeho vyprávění.

„Víš jak si bídne stojí brazilský cruzeiro . Za dolar se platí na černém trhu cokoliv si řekneš. Zítra odletím do Buenos Aires, abych přivezl třicet tisíc dolarů. Vypůjčených, přirozeně. V Buenos Aires důvěřují mým schopnostem. Tak poslouchej! S těmi miliony cruzeiro za dolary poletím do Limy, za celou sumu koupím peruánskou měnu. Nyní má v Peru brazilský cruzeiro dost vysokou hodnotu. Odtamtud poletím do Venezuely, koupím bolívary, které v Karakasu snadno vyměním za dolary se sto čtyřiceti procentním ziskem... Pak se vrátím do Ria ... cruzeiry odnesu do Bolívie ... v Chile koupím ... získám ... dolary ... pesa ... dvacet procent ... miliony...“

Už jsem to nedokázal sledovat, jen si pamatuji jeho poslední větu: „A až se po pár měsících vrátím do Buenos Aires, vrátím ze své kapsy zapůjčenou sumu a zůstane mi neuvěřitelná suma.“

„Andrede, jsi úžasný génius. V mozku musíš mít nějaké závitky navíc, když dokážeš uskutečnit takové kombinace.“

On mlčel jen dvě sekundy, pak mu zazářily oči a obrátil se na mě: „Ty jsi studoval antropologii, že? Dobře si vzpomínám na tvou sbírku lebek. Jsem si jistý, že při studiu mé lebky by jsi mohl dojít k novým objevům... Víš, že už dlouho žít nebudu a pak ti má hlava bude k dispozici... Jakou cenu myslíš, že může mít?“

O – o – O

Potom jsem byl často úspěšný ve svém životě. To není překvapivé s geniálním mozkiem, který od té doby vlastním ...

Pružné srdce

„Promiňte, že obtěžuji. Jsem doktor Galvez, kardiolog.“

Nikdy jsem neslyšel o tom středně vysokém, šedovlasém, čilém lékaři, tím spíše mě překvapila jeho návštěva, protože jsem tímto městečkem M. jen projížděl. Chtěl jsem si zde jen dva dny odpočinout po vyčerpávající horolezecké expedici.

Sotva se příchozí posadil do jednoho křesla v mém hotelovém pokoji, začal mluvit živě a přesvědčivě: „Nepřekvapuje mě, že mě neznáte. Jste zde ve městě cizí. Ale zde mě zná každé dítě. Možná také můj návrh se vám bude zdát divný. Jedná se o to, že brzy vystoupím na mezinárodním kongresu kardiologů a připravuji si pro kongres přednášku. Téma již dlouho připravuji. Došel jsem k závěru, že existují srdce, které po návratu z horských výšek se zvětší a již velká zůstanou. Zatím co jiná se zvětšují jen dočasně a po návratu z hor do nižších výšek se vrací k normálu. Taková srdce jsem označil jako „pružná srdce“.“

„To je velmi zajímavé,“ řekl jsem a snažil jsem zakrýt zívnutí.

„Ano, tím víc je to zajímavé, protože už dlouho hledám takové srdce bez úspěchu. Ale dnes jsem přesvědčený, že právě vaše srdce je praprotypem pružného srdce.“

„Cože, moje?“

„Pochopitelně. Proč se divíte? Vy jste jeden z mála, který se na našich nejvyšších horách pohybuje jako doma. To není žádná náhoda!“

„Vy věříte, že ...“

„Ne, já nevěřím. Já vím. Říkám, že s vaším srdcem mohu dokázat celému kongresu a celému vědeckému světu svoji teorii.“

„Ale já...“

„Nic nebude muset dělat, pane. Stačí, že vaše srdce vyfotografuji. Rentgenem, pochopitelně. Byl by to velký přínos pro vědu! Ani si nedovedete představit význam takového objevu! Tak co, souhlasíte?“

„Ale já ...“

„Díky, díky. Vy jste nejen hrdina hor, ale také vědy!“

Když tohle řekl, oči doktora Galveze zazářily leskem ohně nadšení. Vůbec se nezajímal co já na to, pokračoval: „Už jsem slyšel, že vy již zítra ráno chcete odcestovat. Bylo by nelepší, abychom se hned odebrali do mé laboratoře.“

Za pět minut jsme již vyrazili na sluncem zalitou ulici městečka. Směřovali jsme stále dál od centra. Po cestě jsme mlčeli, zabraní oba do svých myšlenek. Všechno již bylo řečeno. Po dlouhé chvíli, abych přerušil tíživé ticho, řekl jsem: „Jaký krásný jarní den.“

Můj nový známý jakoby mě vůbec neslyšel. Zdálo se mi, že vidím v jeho obličejí varování: Pane, plýtváte svou energií zbytečným mluvením.

V ulici na periferii jsme zastavili u přízemního domu starého stylu se silnými bílými zdmi. Doktor Galvez vyndal z kapsy velký klíč a odemkl vstupní dveře, které hned potom z vnitřku zase za námi zamkl.

Na první pohled se mi jeho pracovna nezdála divná. Bylo přirozené, že okénko v silné zdi bylo zakryto hustým závěsem, že desítka skleněných baněk, malých a velkých obsahuje žluté, modré a bezbarvé tekutiny. Z některých stále, z jiných jen občas vycházela hustá pára nebo plyn doprovázené tu intenzívním trvalým syčením, tu diskrétním občasným zavrčením.

Uprostřed místnosti stál rozměrný přístroj. Ne, to nemohl být rentgenový přístroj. Viděl jsem už několik rentgenových přístrojů, ale žádný nebyl tak veliký a složitý.

Doktor Galvez zmáčkl tlačítko a zdánlivě kompaktní přístroj s tisíci knoflíky,

měřítka, objektivy, držadly a dalšími podivnými částmi otevřel svou gigantickou tlamu robota.

Doktor mi zdvořile ukázal jak si mám lehnout do té tlamy a moje košile a sako, sám nevím jak, se ocitlo na věšáku. Dřív než jsem mohl říci: švec, obě má zápěstí byla připoutána k přístroji širokými řemeny a moje kotníky doktor zahákl do míst k tomu uzpůsobených a poprvé, jakoby se ospravedlňoval, mi řekl: „Pane, neberte to, že jste obtěžován. Vždyť je to jen formalita, protože kdybyste se pohnul během operace ... chtěl jsem říci snímkování ... celé by se to zkazilo.“

„Celé? Celé co?“ zeptal jsem se trochu roztřeseným hlasem, nevím proč.

„Omlouvám se, že půjde všechno trochu pomalu, ale musím to všechno dělat sám. Moje asistentka má volno.“

Nevím jak jsem se tvářil v té chvíli, ale on hned dodal: „Neostýchejte se, můžete mluvit úplně nahlas. Moje manželka odjela k příbuzným a zdi jsou dost silné, sousedé nás nemohou slyšet.“

Ležel jsem na zádech a měl jsem úplně jiný výhled na místnost. Na stropě byly neonové trubice různé délky, mezi nimi několik koleček spojených lanky a kabely. Doktor zapojil několik tlačítek a části přístroje se začaly pohybovat a dvě nestejná cylindrická závaží hlasitě sestoupila. Světla zhasla, kromě jednoho světla zeleného, které dalo doktorovi podobu ducha ... zapomněl jsem jeho jméno ... přiblížil se ke mně. Naklonil se nade mnou a jeho ruce se začaly dotýkat mého hrudníku. Asi chtěl najít správné umístění mého srdce. Pak srdce ještě poslouchal stetoskopem. Jeho obličej byl kovově bledý a vystupovaly z něj oči zeleně zářící jako dva smaragdy. Až nyní jsem si všiml jizvy sestupující z jeho levého obočí do poloviny tváře. Jeho ústa se pootevřela v grimase bláznovy radosti... Co? Řekl jsem blázen? Divné přirovnání!

„Ha,ha! ... správně jak jsem si myslel! Vaše srdce mi dokáže moji teorii ... jaké štěstí, že jsem vás našel ...!“

„Ale pane -“ chtěl jsem říci něco důležitého, ale moje suché hrdlo vydalo jen chraptivý vzdech jako když se ze spánku chce zakřičet. Ani mně vlastně nenapadlo nic příhodného. Co jen prostě zakřičet? Ale proč? Nikdo mě nemůže uslyšet. A nebylo by to směšné i mně samotnému? A je vůbec důvod se zneklidňovat? Snažil jsem se uklidnit své nervy.

„Takové srdce jsem už dávno potřeboval!“

Těmi zelenými rty vyslovil tato slova nade mnou a mezi rty se objevily řady hustých zubů doktora Drákuly...

Co jsem to řekl? „Drákula“? Odkud jsem vzal to jméno? Nevěděl jsem proč, ale už jsem si nevzpomínal na žádné jméno. Napínal jsem svou paměť, abych si vzpomněl na doktorovo jméno. Ne Frankeštajn, to určitě nebylo... Marbuse, ne ... Raději bych měl myslet na něco jiného, proč se mám trápit? Jméno není důležité. Náhle mě zachvátil obraz z titulu laciného bulvárního časopisu. Ano, byl to Drákula se svými zelenými očima pod černým kloboukem. Pak přišla scéna z filmu o muzeu voskových figur ... živých mrtvol ... a dál výjevy aztéckých a mayských způsobů kněží, kteří vyjímali srdce živým obětem. Ano! Kněz sám pil krev ještě teplou na své omlazení... Studený pot mi vystál na obličejí. Koupal jsem se v potu. V momentě, když můj mučitel se trochu vzdálil jsem s napětím všech sil zkusil vymanit své ruce z řemenů. Bezvýsledně. Přetrhnout řemen nebylo možné.

Doktor odstoupil. Se vzrušeným obličejem uchoпил nějaké držadlo a pohnul s ním. Obludný přístroj se přímo nade mnou začal pohybovat nahoru. Tlma přístroje, ve které jsem ležel se zavírala víc a víc. Už se dotýkala mého hrudníku a těžce na něj dolehla. Vteřinové zastavení. Zadržel jsem dech. Zaklaplo tlačítko. Bílé světlo bleskem zaplnilo prostor. Už je konec, pomyslili jsem si. Ale nic jsem necítil, jen tupou bolest hlavy. Nějaké kolečko se začalo točit. Celý přístroj se začal zvedat a otáčet společně se mnou. A já jsem visel hlavou dolů. Nový záblesk. Náhlý hluk. Klapání ... bzučení ... vrzání ... rány ... šumění ... skřípání ... okolo mne? Nebo možná jen v mé hlavě?

Znovu se všechno začalo točit. Místnost se obrátila se všemi zkumavkami, kolečky, lanky, přístroji a uprostřed toho šílený obličej se zářícíma zelenýma očima. Nyní jsem jasně viděl podivná černá křídla za ním... Opravdu všechno ostatní bylo zmatené a mimo. Dva smaragdy na mne hypnoticky hleděly. Pod nimi jsem zřetelně viděl špičaté zuby rychle se zvětšující...

Tlma přístroje se znovu otevřela a já v ní ležel bez síly, bezmocně, napůl v bezvědomí.

Náhle se doktor naklonil nade mnou: Nyní přišel osudový okamžik, prolétlo mi hlavou. V ruce mého trýznitele se objevilo něco lesklého, něco kovového. Uslyšel jsem klapnutí. Se zavřenýma očima jsem čekal. Po vteřině jsem oči otevřel. Doktor odložil zapalovač, kterým si zapálil cigaretu. Hned pak uvolnil má pouta a otřel si pot z čela.

„Dovolíte, abych trochu otevřel okno, je tady trochu teplo. Dáte si cigaretu?“

Malá laskavost

Chyběly ještě dva dny od mého odjezdu do Ulaanbaataru. Při balení jsem zjistil, že všechny mé věci se nevejdou do mých dvou zavazadel. Byl jsem nucen vyndat plášť, kalhoty a obnošený svetr s několika dalšími věcmi.

„Ne, příteli,“ řekl mi Milovan, „byla by neodpustitelná chyba vyhodit ještě použitelné věci.“

„Místo nějakých řečí, bys mohl pomoci našemu příteli,“ uvažovala jeho manželka, zatím co mi nalévala druhou porci černé kávy.

„Na to právě myslím. Mohl bych mu půjčit můj malý kufr, kam by se všechno pohodlně vešlo.“

„Ne, děkuji, neobtěžuj se. Není problém vyhodit pár starých věcí. Nestojí to zato nosit to. A já ani nevím jak ti potom kufřík vrátit.“

„O to se nestarej. Dáš ho doma mým rodičům, kteří bydlí ve stejném městě. Dám ti jejich adresu. Ostatně je to jen malá laskavost přítelovi, kterou nemůžeš odmítnout.“

„Jsem ti vděčný za dobrou vůli, ale já už mám dvě zavazadla. Se třemi bych

opravdu nechtěl cestovat... víš, mám jen dvě ruce.“

„Ale kufřík je jen maličký. Nebude tě obtěžovat a kdyby tam ještě bylo místo, rád bych tam dal několik věcí, které jsem už dávno chtěl poslat rodičům. To by tě neobtěžovalo, že? Zvláště když k nim půjdeš kufřík vrátit.“

Pochopil jsem, že „laskavost“ musí být oboustranná. A to jsem nemohl odmítnout příteli, jehož rodina mi byla často útočištěm za dlouhých studených večerů.

Dohodli jsme se, že následujícího dne si donesu svoje věci do malého kufru, Milovan ho naplní společně se svými věcmi a pozítří ho přiveze, až mne autem poveze na nádraží.

Když jsme dorazili na nádraží, nezapomněl jsem poděkovat mezi jiným za zavazadlo.

„To je jen přátelská laskavost, vůbec se nestarej,“ mávl rukou bezstarostně.

Když jsem ale přenášel to „zavazadélko“ z auta do vlaku, všimnul jsem si, že vůbec není malé a je tak těžké, že jsem ho skoro ani nemohl vyzvednout do vagonu.

„Milovane, co je tam tak těžkého?“

„Tvoje věci a několik mých, jen abych zaplnil prostor.“

„Ale připadá mi skutečně hodně těžké. Mohu se podívat co tam je? Vždyť víš, že budu přejíždět několik zemí a měl bych vědět co vezu. Souhlasíš, abych „kufřík“ otevřel?“

„Dovolit. No, určitě! Tady je klíček. Ale varuji tě, jestli ho otevřeš, už se ti nepodaří ho zavřít. Velmi dobře jsem využil prostor.“

„Ale ty víš, že budu muset kufrы otvírat mnohokrát kvůli celní kontrole.“

„Cestou to bude snadné, tam budeš mít čas se s tím zabývat.“

Pochopitelně měl pravdu. K prvním hranicím měl náš vlak dojet ráno příštího dne. Abych se nedostal do rozpaků před celníkem, rozhodl jsem se otevřít zavazadlo již odpoledne. Bylo to snadné, protože v kupé byla se mnou jen jedna spolucestující a místa bylo dost.

Položil jsem kufr na sedadlo a našel klíček od Milovana. Zkusil jsem odemknout nejdříve pravý zámek, potom levý, ale bez úspěchu. Hodinu jsem se mořil, zpotil jsem se, mongolská studentka mi pomáhala bez výsledku. Nakonec jsem neviděl jiné východisko, než použít kapesní nůž. S ním jsem poškodil jeden ze zámku na kufru i nůž a několik nehtů mých i dívčích a konečně pak se nám to podařilo. Víko kufru náhle vyskočilo a vyskočilo i oblečení pánské, dámské, svetry a boty. Bylo to staré šatstvo, které Milovan a jeho rodina už přestala používat, ale pro chudé příbuzné se možná ještě mohlo hodit. Když jsem chtěl kufr zase zavřít, bylo jasné, že ani dva takové kufrы by nestačily pojmout jeho obsah.

Co jsem měl dělat? Vyndal jsem kabát, knihy a další věci, které se vešly do přihrádky pro zavazadla.

Celní kontrola proběhla klidně. Další problém vznikl, když okolo poledne jsme se přiblížili ke stanici, kde jsme měli přestoupit. Několik věcí se mi podařilo vložit do mých dvou zavazadel. Můj podzimní kabát poněkud obnošený jsem věnoval mladíkovi z vedlejšího kupé, který nevlastnil něco podobného. Můj starý svetr se mi podařilo darovat jinému studentovi. Protože kalhoty nikdo nechtěl, odnesl jsem je do kupé průvodčímu s žádostí, aby je dal někomu, kdo je bude ochoten přijmout.

Protože jsem kufr stejně nemohl zavřít, třebaže se moje spolucestující slečna na něj posadila, rozhodl jsem se odstranit ještě pár knih, brožur a časopisů, které jsem starostlivě sháněl jako informační materiál. Počkal jsem chvíli, až nikdo nebude v chodbičce vagónu a vhodil tiskoviny do odpadkového koše na konci chodbičky. Pak se kufr normálně zavřel. Byl plný, přiměřeně plný, řekl bych.

Musel jsem si najmout nosiče, aby mi pomohl do nádraží a pak za hodinu opět do dalšího vlaku. Dvě zavazadla jsem byl schopen nosit sám, vždyť nejsem žádný boháč, abych si pokaždé najímal nosiče. Ale tři těžká zavazadla není možné přenést. Znamenalo to vydat rubly z mé hubené kapsy také v Irkutsku, v Moskvě a ve čtyřech dalších městech. Možná jsem nespravedlivý, protože jsem necítil dostatečný vděk za Milovanou laskavost. Když jsem se konečně dostal do cílového města chtělo se mi spíš nadávat, než mu posílat zprávu: „Drahý příteli, šťastně jsem dojel. Zavazadlo je v pořádku.“ Vlastně to byla čistá pravda, co se týkalo Milovanových věcí.

Uplynul týden. Rozhodl jsem se konečně navštívit Milovanovy rodiče. Jejich adresa byla: „Nová ulice číslo 32.“

V autobuse jsem požádal o informaci, kde leží Nová ulice. Došlo k diskuzi mezi řidičem a všemi cestujícími včetně školních dětí. Abych ji ukončil, vystoupil jsem. Od prodavačky v blízké prodejně jsem se dověděl, že jsem se zmýlil. Úplně blízko byl začátek Nové ulice. Jméno souhlasilo. Každý druhý dům byl rozestavený. Nyní jsem si všiml, jak slunečné ráno se mění v podzim. Nedlážděná ulice byla pokrytá vysokou vrstvou bláta, které se lepilo na boty. To mě neznepokojovalo, čísla na domech se přibližovala k adrese, minul jsem číslo 20, ještě jsem přešel několik domů a došel k číslo 30. Zde ulice končila. Číslo 32, které jsem hledal, tu nebylo. Abych si odpočinul rukám, postavil jsem kufr na schody posledního domu. Vyšla žena a na můj dotaz mi vysvětlila, že zde je „Hoření Nová ulice“. „Dolní“ začíná u autobusové zastávky a svažuje se dolů v opačném směru.

Vrátil jsem se na autobusovou zastávku. Když jsem dorazil na konec „Dolní Nové ulice“, ruce jsem necítil bolestí, ale problémy vznikly až když jsem se dostal do dolní části nedlážděné ulice. Zde se nahromadila voda a žlutá břechka mi zašpinila nejen boty, ale i kalhoty až ke kolenům. Dokonce žába se mi přilepila na žlutou kaši na nohavici. Moje ruce už umdlávaly, ale nebylo místo, kam bych kufr mohl na chvíli odložit. Byl jsem už u čísla 18 A a 18 B, už se mi to zdálo, že cíl je blízko.

Nebudu vám vyprávět v jakém stavu jsem se octnul u hledaného domu.

Důležité bylo, že jsem ho našel.

Dům byl nový. Zvonek tam ještě nebyl, zabušil jsem na dveře. Ještě jednou, silněji, ale protože nikdo neotvíral, opakovaně jsem bušil, až sousedé vyšli ven, aby se zeptali co tady blázním, a nebo že snad hoří.

Bylo zřejmé, že Milovanovi rodiče využili slunečné nedělní ráno a udělali si výlet. Protože nikdo ze sousedů nechtěl slyšet o tom, že bych u nich mohl nechat své zavazadlo, musel jsem se vrátit s kufrem na blátivou cestu a jít do kopce na autobusovou zastávku. Cestou se můj slovník nadávek značně rozšířil.

Následující neděli jsem návštěvu po písemném oznámení opakoval. Tentokrát s větším úspěchem. Milovanovi rodiče byli prostí, ale srdeční lidé. Pohostili mě kávou a zatím co jsem ji upíjel, podrobně kontrolovali obsah zavazadla kus po kuse podle seznamu, který dostali od Milovana v dopise. Zdálo se, že je všechno v pořádku ...

kromě náramkových hodinek, které chyběly.

Dvakrát jsme prohlédli kufr, ale hodinky jsme nenašli. Zaznamenal jsem několik podezřívavých pohled. Seděl jsem jako na lavici obžalovaných, obviněný z krádeže a všechny moje obhajoby byly marné. Náhle při dalším hledání v jedné kapse kufru se hodinky našly. Rázem se přístup všech stal znovu srdečný.

Při rozloučení řekl otec, že napíše Milovanovi, že vše v pořádku dorazilo.

A já: „Prosím pošlete mu moje přátelské pozdravy ... a dík za zapůjčení jeho kufru.“

.o. o. o.

Tibor Sekelj (narozen 14.2.1912 ve Spišské Sobotě v Rakousko-Uhersku a zemřel 20.9.1988 v Subotici v Jugoslávii) byl jugoslávsko-chorvatský novinář, badatel, spisovatel, právník a esperantista. Zúčastnil se velkých výprav v Jižní Americe, Africe a Asii. Jedna z amazonských řek, kterou objevil se podle něj jmenuje Rio Tibor.

Jeho otec byl zvěrolékař a rodina se často stěhovala. Několik měsíců po Tiborově narození se rodina usídlila v Cenei v dnešním Rumunsku, později roku 1922 v Kikindě (*Кикинда*) v srbské části Jugoslávie. Tam dokončil základní školu, načež se rodina přestěhovala do Nikšiče (*Никшић*) v Černé Hoře, kde vystudoval gymnázium. Již na střední škole našel zálibu v horolezectví a pěšky přešel celou Černou Horu.

Po studiích pracoval jako novinář v Zábřehu a roku 1939 vycestoval do Argentiny, aby podal zprávu o tamních jugoslávských emigrantech, ale nakonec tam zůstal 15 let a působil jako novinář a badatel. V roce 1944 vystoupil na Aconcaguu, nejvyšší vrchol Ameriky.

Jeho další výzkumné výpravy směřovaly do nepříliš známých oblastí brazilských pralesů. To se událo v letech 1948 a 1949. Během této cesty se setkal s kanibalským kmenem Tupariů, se kterými 4 měsíce pobýval.

Při výzkumných výpravách se také Sekelj zabýval archeologií a antropologií. V Guatemale v Peru a v Mexiku studoval civilizaci Majů a Inků. Na základě legend se mu podařilo objevit "Světlé město" vybudované méně civilizovanými Indiány. Při cestě do Amazonie využil svých dřívějších zkušeností a podařilo se mu s expedicí přejít Řeku Smrti, projít územím bojovného národa Šavanů a posbírat mnoho užitečných zeměpisných údajů o této oblasti.

Roku 1954 se Sekelj vrátil zpět do Jugoslávie, ale i poté hodně cestoval. V březnu 1962 se vydal na cestu po Africe. Vystoupil na Kilimandžáro, nejvyšší vrchol Afriky.

Během svého života se zabýval různými činnostmi. Byl badatelem, archeologem, malířem, sochařem, režisérem a novinářem. Používal na dvacet různých jazyků, z nichž deseti dobře mluvil. Mezi ty patřila kromě jeho domácí maďarštiny a chorvatštiny také němčina, španělština, angličtina, francouzština a esperanto.

V roce 1972 se usadil v Subotici (Vojvodina), kde setrval až do konce svého života a pracoval jako ředitel muzea.

Jeho ženou byla Erzsébel Sekelj

Díla

• *TEMPESTO SUPER AKONKAGVO, NEPALO MALFERMAS LA PORDON, TRA LANDO DE INDIANOJ, MONDO DE TRAVIVAĴOJ, KAMEŬAŬA, LA FILO DE ĜAN-GALO*. Jsou to vyprávění z exotických zemí pěti světadílů se zajímavými pozorováními mravů, umění a etnografie. Většina jeho děl byla přeložena do dalších jazyků.

• *PREMIITAJ KAJ ALIAJ NOVELOJ, ELPAFU LA SAGON, POEMARO TRIAMONDA*

Tento článek je příliš stručný nebo postrádá důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že jej doplníte o další díla.

Z Wikipedie, otevřené encyklopedie.

.O.O.O.

Těchto 7 novel napsaných v esperantu bylo oceněno v „Belartaj konkursoj“ (Soutěž krásné literatury) pořádaných každoročně Světovou esperantskou organizací (UEA) se sídlem v Rotterdamu.

Knížka byla vydána 1974 v Záhřebu v nakladatelství Internacia Kultura Servo s názvem: „Premiitaj noveloj kaj aliaj“ (Oceněné novely a jiné). Redaktor Zlatko Tišljar. Vytiskla Medicinska naklada, Zagreb, Šalata bb

Překlad do češtiny: Jindřiška Drahotová 2016 drahotova@esperanto.cz